

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Yttrande över Åtgärder för att säkerställa veterinär beredskap under jourtid (Ds 2025:27)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Det anges ha skett en betydande utveckling och förändring inom djurens hälso- och sjukvård under de senaste årtiondena. I flera år har svårigheten att upprätthålla en fungerande veterinär beredskap för djursjukvård under jourtid i hela landet uppmärksamats. Jordbruksverket har vid ett flertal tillfällen behövt fatta beslut om att Distriktsveterinärerna helt ska ta över beredskapen i vissa områden eller stötta beredskapen i områden där den inte längre upprätthållits av privatpraktiserande veterinärer. Jordbruksverket anges ha framfört vid flera tillfällen att myndighetens nuvarande uppdrag är svårt att få ihop med de ekonomiska ramar som finns. För att inte riskera negativa konsekvenser för djurskyddet och djurhälsan och – i längden – även för folkhälsan och livsmedelsförsörjningen, har regeringen bedömt att det finns skäl att se över omfattningen av statens åtagande när det gäller den veterinära beredskapen och överväga hur de privata aktörerna kan ta ett större ansvar för beredskap för djursjukvård under jourtid. Mot denna bakgrund har utredningen haft i uppdrag att analysera och lämna förslag till åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid i alla delar av landet. I uppdraget har ingått att överväga olika möjligheter för att uppnå detta.

Utredningen lämnar förslag om att förändra omfattningen av statens ansvar för djursjukvård. Detta genom att ansvaret koncentreras till att säkerställa tillgång till veterinär hälso- och sjukvård för lantbrukets djur och, i vissa delar av landet, även för hästar. För sällskapsdjur ska det statliga åtagandet endast avse veterinära insatser i form av avlivning av djurskyddsskäl. Vidare begränsas åtagandet för djursjukvård under beredskapstid till akut vård som inte kan avvaktas till ordinarie arbetstid. Utredningen har också lämnat förslag om att delvis organisera och finansiera beredskapen på ett annat sätt genom att införa en beredskapsersättning för privatpraktiserande veterinärer som åtar sig beredskap för djursjukvård för lantbrukets djur och i vissa områden för häst i kombination med en nationell beredskapstjänst under Jordbruksverkets ansvar.

Konsekvenser för företag

Berörda företag beskrivs bland annat enligt följande. Inom lantbrukssektorn finns det aktörer med anställda veterinärer som huvudsakligen arbetar med förebyggande djurhälsoarbete. Ett flertal exempel på sådana företag ges, inklusive information om inriktning på verksamhet och i förekommande fall i vilka delar av Sverige som de är verksamma. Utöver de aktörer som huvudsakligen arbetar med förebyggande djurhälsoarbete och Distriktsveterinärerna finns det

privata veterinärer som arbetar med lantbrukets djur och som erbjuder djursjukvård under jourtid. I områden där Distriktsveterinärerna inte är etablerade, så kallade vita områden, är det i huvudsak privata aktörer som tillhandahåller veterinär beredskap. Privata veterinärer som tillhandahåller beredskap för lantbrukets djur förekommer även i områden där Distriktsveterinärerna är etablerade, men har då inte bedömts kunna upprätthålla en tillräcklig beredskap. Det ges exempel på privata veterinärverksamheter som riktar sig till lantbrukets djur, till häst och till sällskapsdjur. Informationen omfattar beskrivning av verksamhetens inriktning och i flera fall dess omfattning. Det anges att veterinärmarknaden till övervägande del består av privata aktörer. De privata aktörernas nettoomsättning uppgick enligt betänkandet Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård, (SOU 2022:58), år 2020 till 93 procent av den totala nettoomsättningen medan Distriktsveterinärerna stod för sju procent. Under senare år anges ägarstrukturen bland privata veterinärföretag, särskilt inom sektorn för sällskapsdjur, till stor del förändrats genom att ett fåtal privata aktörer har köpt upp en stor andel av de tidigare fristående företagen på marknaden.

Förslaget om beredskapsersättning anges innebära att privata vårdgivare i högre grad kan ta del av statliga medel och få ekonomisk kompensation för beredskap utanför ordinarie arbetstid som tidigare inte varit möjlig. Incitamenten för privata aktörer att bedriva beredskap för lantbrukets djur och i vissa fall häst kommer således att öka genom ersättningen. Det leder även till en potentiell ökning av kunder genom Jordbruksverkets beredskapstjänst vid tilldelade beredskapspass. Det kommer framför allt att innebära bättre förutsättningar för de aktörer som redan har beredskap för de aktuella djurslagen. Det kommer dock även att gynna andra vårdgivare som vill bedriva beredskap utanför ordinarie arbetstid. För att motta beredskapsersättning krävs att vårdgivaren är ansluten till Jordbruksverkets beredskapstjänst. För många vårdgivare kommer det att innebära en hjälp med triagering, vilket gör att antalet samtal till vårdgivaren under beredskapspassen minimeras. Att veterinärer tar emot kunder via Jordbruksverket och inte får samtal direkt från kunden innebär samtidigt att de inte har möjlighet till samma kundkontakt som de normalt sett har och att de inte kan prioritera egna kunder framför dem som förmedlas genom beredskapstjänsten. När det gäller djurhållare anges att en konsekvens av att flera olika aktörer kommer att ansvara för beredskapen är att kostnaden för akut vård sannolikt kommer att differentiera mer med olika aktörers prissättning. En djurhållare är dock fortfarande fri att vända sig till en annan veterinär än den som står i beredskap i beredskapstjänsten om en sådan veterinär är tillgänglig.

I beskrivning av kostnader för staten till följd av förslaget, avsnitt 7.9, anges att det finns flera osäkra parametrar, bland annat hur attraktiv ersättningen bedöms vara, hur de olika veterinärområdena utformas och i hur många områden beredskapsersättning kommer att utgå till djursjukvård för hästar. Det görs emellertid ett beräkningsexempel där följande anges. Som beräkningsexempel använder sig utredningen av kostnader för veterinärområden med privata veterinärer som helt tar ansvaret för beredskapen. Vid ett högt estimat där privata veterinärer helt tar ansvaret för beredskapen i 30 veterinärområden anges det innebära kostnader för en årlig beredskapsersättning om drygt 22 miljoner kr.

Såvitt Regelrådet kan förstå skulle denna kostnad för staten för en årlig beredskapsersättning kunna motsvara ett maxbelopp för de totala intäkter som de privata veterinärer som tar ansvar för beredskapen får för detta, under de förutsättningar som anges för beräkningsexemplet. I övrigt anges ingen kvantifierad information om påverkan för företagens intäkter. Inte heller anges kvantifiering av kostnadspåverkan för företag.

Det anges att förslaget om beredskapsersättning innebär en ökad konkurrensneutralitet mellan privata vårdgivare och Distriktsveterinärerna. För privata vårdgivare som inte bedriver vård för lantbrukets djur eller häst i vissa områden anges beredskapsersättningen inte ge några direkta ekonomiska effekter. Även om beredskapsersättningen ger ekonomiska fördelar för de aktörer som aktualiseras så innebär ersättningen samtidigt ökad administration för att ingå avtal och en organisatorisk belastning för de aktuella aktörerna. Det innebär även en bundenhet genom tilldelade beredskapspass. Eftersom deltagande i beredskapen bygger på frivillighet kan det även medföra att det i vissa områden fortsatt blir svårt att rekrytera tillräckligt många aktörer. Att beredskapen utgår från veterinärområden kan också innebära att vissa aktörer har ett mer gynnsamt geografiskt läge än andra.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att problembeskrivning och syfte med förslaget har redovisats på ett tydligt sätt. Även alternativa lösningar har beskrivits utförligt och tydligt och sett utifrån de aspekter som Regelrådet har att särskilt beakta är det inte minst positivt att för- och nackdelar för företag med de alternativ som inte väljs har beskrivits i förekommande fall. Även konsekvenser av om ingen åtgärd vidtas är tillräckligt tydligt beskrivet och detsamma gäller för berörda företag. Det finns en kvalitativ beskrivning av påverkan på företagets intäkter. Det finns också, som refererats ovan, en exempelberäkning av kostnader för staten för den ersättning som företagen får, under vissa förutsättningar. Regelrådet uppfattar att statens kostnader för den beredskapsersättning som företag som utför beredskap kan ses som en approximation på intäktspåverkan för de berörda företagen. Detta kan inte anses vara en påtagligt tydlig beskrivning av intäktspåverkan, men likväl en indikation på storleken på en sådan påverkan under de angivna förutsättningarna för exemplet. Mot bakgrund av att det är frivilligt för företag att åta sig beredskap finner Regelrådet att den beskrivning som finns av intäktspåverkan kan anses tillräcklig. En större tydlighet hade emellertid varit önskvärd om koppling mellan statens kostnader och företagets intäkter. Även påverkan på konkurrensförhållanden kan anses tillräckligt tydligt beskrivet utifrån dessa förutsättningar. Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser har också beskrivits tillräckligt tydligt och detta gäller även förslagets överensstämmelse med EU-rätten.

Däremot är det en brist att det varken finns någon kvantifiering av kostnadspåverkan för företagen eller någon förklaring till varför någon sådan inte har gjorts. Det är också en brist att det, såvitt Regelrådet kan se, inte finns någon beskrivning av särskild hänsyn till små och medelstora företag. Regelrådet kan inte heller finna någon beskrivning av åtgärder för att minska kostnader eller andra negativa effekter av förslaget. Skulle bedömningen vara att sådana åtgärder inte är motiverade skulle detta ha behövt anges. Det är också en brist att inget anges om hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas. Slutligen är det visserligen så att det framgår att förslaget är ett nationellt initiativ och inte handlar om genomförande av ny EU-rätt. Detta skulle såvitt Regelrådet kan förstå kunna tala för att frågan om minimikrav enligt EU-rätten blir mindre relevant, men om så är fallet hade det behövt kommenteras, vilket hade kunnat göras i all korthet. Att inget tydligt sägs om förslaget går utöver EU-rättsliga minimikrav är således en brist.

Sammantaget finner Regelrådet likväl att konsekvensutredningen håller tillräcklig kvalitet för ett förslag som är frivilligt för berörda företag. När exempelvis den kostnadspåverkan som kan bli aktuell är möjlig att undvika är bristande tydlighet om hur stor den är ett mindre problem. Regelrådet vill ändå understryka dels att den generella utgångspunkten är att alla

aspekter i förordningen ska belysas, dels vikten av utvärdering i detta fall, inte minst när det gäller om den ökade konkurrensneutralitet som eftersträvas med förslaget uppnås.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 21 januari 2026.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hanifeh Khayyeri, Hans Peter Larsson och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Per Högström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Per Högström
Föredragande